

XXXI FESTIVAL
INTERNACIONAL
DE POESIA DE
BARCELONA 2015

Dates: del 12 al 18
de maig

Es pot consultar el
programa íntegre a:

<http://lameva.barcelona.cat/setmanapoesia/ca>

Reportatge

Defensa de la poesia

El codirector de la Setmana de Poesia de Barcelona, Sam Abrams, ens fa una aproximació del gènere, ens convida a participar-hi i ens ofereix tres traduccions d'autors convidats

Em perdoni l'esperit del gran poeta renaixentista anglès, Sir Philip Sidney, que plagui el títol del seu magnífic assaig pòstum, *The Defence of Poesy* (1595), però l'ocasió bé s'ho val: oferir unes reflexions a l'entorn de la poesia arran de la celebració de la 156a edició dels Jocs Florals, la 20a edició de la Setmana de la Poesia de Barcelona i la 31a edició del Festival Internacional de Poesia de Barcelona, organitzades per l'Ajuntament de Barcelona. Durant una dècada justa, el Festival Internacional de Poesia de Barcelona, una creació de Mario Muchnik i Àlex Susanna, juntament amb els Jocs Florals de Barcelona, un dels concursos poètics més antics d'Europa, fundat el 1859 i reinstaurat el 1978, després d'un llarg exili, eren com dos estranys illots en el mar del calendari de l'any literari de la ciutat, fins que Ferran Mascarell, Gabriel Planella i David Castillo, des de l'Ajuntament de Barcelona, van tenir la brillant idea de crear la Setmana de la

cís realisme líric d'Adrià Targa (1987) a la insòlita experimentació de Màrius Sampere (1928). Paral·lelament, existeix un ventall generacional que va de Ricard Creus (1928) a una plèiade de joves poetes que, en molts casos, tot just acaben de passar de la vintena. I tot aquest panorama tan fèrtil es reparteix equitativament entre dones i homes. Què seria la poesia catalana actual sense veus com Margarita Ballester, Anna Montero, Josefa Contijoch, Teresa Pascual, Montserrat Rodés, Vinyet Panyella, Susanna Rafart, Gemma Gorga, Àngels Marzo, Núria Martínez Vernis, Eva Baltasar, Mireia Calafell, Mireia Vidal-Conte, Blanca

La poesia actual està vinculada a la realitat

Llum Vidal, per citar només alguns noms.

Tots aquests factors es podran rastrejar tranquil·lament al programa oficial i al programa *off* de la Setmana de la Poesia 2015. Existeix una mena de consens massa generalitzat que la poesia actual té poc contacte amb la realitat i, al mateix temps, és monòtona o poc variada. Aquest és un apriorisme que no correspon en absolut a la veritat de la qüestió. Els incrèduls disposen de dues proves substancioses a la vista: poden fer un tast de mitja dotzena de les novetats poètiques que s'han publicat durant la temporada de primavera o poden assistir al desplegament de la trentena d'actes dels Jocs Florals, la Setmana de la Poesia i el Festival Internacional i a través de recitals monogràfics, lectures obertes, concerts, espectacles i commemoracions comprovaran el seu error. Tant si opten per lectura en solitari o l'audició pública podran constatar que la poesia actual està estretament vinculada a la realitat i és variadíssima en els àmbits temàtic, estètic i formal.

Una cita enmig de l'any

Els Jocs Florals, la Setmana de la Poesia i el Festival Internacional encarnen el moment quan la poesia es fa més visible o del tot visible. Durant tot l'any hi ha moltes activitats que giren a l'entorn de la poesia –festivals, festes, presentacions, muntatges, recitals, lectures, trobades, jornades, conferències, fires...– i és aquest *basso continuo* que nodreix el *concerto grosso* el mes de maig cada any a Barcelona. Dit d'una altra manera, sense el dia a dia de la poesia al llarg de l'any a tot el territori, no hi hauria Jocs Florals, Setmana de la Poesia i Festival Internacional que valguessin.

Circulen diversos tòpics i prejudicis sobre la poesia, massa arrelats i persistents per al meu gust, que cada any queden re-

futats amb els Jocs Florals, la Setmana de la Poesia i el Festival Internacional. El més nociu és que la poesia sigui de lectura difícil. La poesia no és més difícil que la lectura de cap altre gènere literari. Realment, hem d'acceptar que és més difícil llegir Joan Vinyoli que Joan Sales? Més difícil llegir Charles Simic que James Salter? No ho crec en absolut. La bona literatura, en el gènere que sigui, vol un esforç de lectura i la poesia no és especialment difícil. Com tot, cal tenir les claus per accedir-hi, unes claus que el sistema educatiu, en general, no ofereix en aquests moments. A hores d'ara el sistema educatiu, de cap a cap, destrueix més lectors de poesia que no pas en crea. La poesia queda marginada als plans d'estudi i es passa de puntetes sobre el tema i quan es tracta és d'una manera gairebé sempre mecànica i poc atractiva.

Després, es diu que la poesia és per als *happy few*, una cosa completament minoritària que no es ven i no es llegeix. Tinc seriosos dubtes sobre aquesta afirmació. El darrer poemari de Joan Margarit ha venut, de moment, 13.000 exemplars. La versió integral de *Fulles d'herba* de Walt Whitman ha arribat a la setena edició fa pocs dies. Si no vaig errat existeixen cinc edicions de l'obra poètica completa de Vinyoli. Busqueu els llibres d'Enric Casasses de segona mà i trobareu que els lectors se'ls compren i se'ls queden. Tinc comptabilitzades més d'una vuitantena d'edito-

La poesia no és més difícil que altre gènere

rials noves que publiquen poesia arreu del territori. Totes són el fruit de l'obra de mecenes que poden permetre's el luxe de perdre diners? No ho crec. Llibreters de la talla de Lluís Morral, de Laie, i Antonio Ramírez, de La Central, han col·locat la secció de poesia en un lloc ben visible als seus establiments tal com correspon a les perspectives de venda.

La poesia és molt més present a les nostres vides i a la nostra societat del que volem admetre. Ai!, si rebés només un cèntim per cada casament o enterrament o festa on es llegeix algun poema, de ben segur que tindria un sobresou gens menyspreable. A més, les xifres de l'assistència, any rere any, als Jocs Florals, la Setmana de la Poesia i el Festival Internacional m'indiquen que la poesia no és pas una cosa minoritària sinó minoritzada. I ens podem preguntar si la poesia és tan minoritària com és que autors com Kavafis, Pessoa, Eliot, Auden, Artaud, Lorca,

L'ombra de la poesia sempre és allargada, com la d'aquesta rapsoda recitant en una edició anterior del Festival Internacional de Poesia de Barcelona
ORIOI DURAN

Reportatge

Poesia el 1995. La Setmana va integrar els Jocs Florals i el Festival Internacional en una cita poètica intensa i diversa de sis dies d'activitats de tota mena. Des d'aquella data Barcelona té, com a mínim, un gran aparador de la poesia cada any. La fórmula de Mascarell, Planella i Castillo va ser un èxit, es va consolidar i ara es va perpetuant, adaptant-se als diferents criteris artístics dels successius directors.

Caldria insistir en aquesta idea del gran aparador de la poesia catalana actual. Els Jocs Florals, la Setmana de la Poesia i el Festival Internacional fan visible l'extraordinària vitalitat de la poesia catalana actual. S'escriu gran poesia a tot el territori com demostren alguns noms indiscutibles: Pere Rovira (Lleida), Narcís Comadira (Girona), Lluís Solà (Barcelona), Patrick Gifreu (Catalunya Nord), Antoni Vidal Ferrando (Mallorca), Ponç Pons (Menorca), Vicent Alonso (València)... Existeix un amplíssim arc d'opcions estètiques que va des del pre-

Brecht, Milosz, Amikhai o Brodsky s'han convertit en autèntics fars que han irradiat i irradien la seva llum a tot el planeta? Repeteixo, minoritària no, minoritzada sí.

S'ha d'anar amb molt de compte quan s'afirma que la poesia no es ven i no es llegeix, sobretot ara que els hàbits de lectura es van transformant tan dràsticament. Molts lectors recorren a les biblioteques per aconseguir la seva dosi de poesia. Altres comparteixen un sol exemplar entre diverses persones, una mena de préstec individualitzat. Altres escanegen allò que els agrada més. Altres compren de segona mà a llocs diferents com la cadena Re-read Libreria Lowcost o portals com Iberlibro,

Unliber i ebay. Ara bé, si es poguessin vendre llibres a peu d'acte als Jocs Florals, a la Setmana de la Poesia i al Festival Internacional potser podríem apreciar un altre aspecte de la qüestió de la compra i la lectura de poesia. A tots els països del món existeix la possibilitat de la venda de llibres de poesia als festivals. A Barcelona senzillament no es pot i tinc alguna dent trencada dels diversos intents que he fet per aconseguir-ho. Espero que els nous directors dels Jocs Florals, la Setmana de la Poesia i el Festival Internacional, Teresa Colom i Manuel Forcano, tinguin més sort o habilitat que jo i puguin desencallar el tema. Durant els meus tres anys com a

codirector del Festival Internacional he vist les cues que es formen després de l'acte, quan els lectors van a la recerca d'un exemplar signat del seu poeta. I tinc la sensació que aquest any els convidats –Carles Camps Mundó, Ewa Lipska, Elena Medel, Sharon Olds, Montserrat Rodés, Charles Simic– atreuran molts mitòmans caçesignatures.

També hem de tenir en compte que molts editors minoritzen la poesia perquè ells mateixos són els primers a entonar la cantarella que “la poesia no es ven”. La majoria de mitjans de comunicació –els diaris i les revistes, tant en paper com en format digital, la ràdio, la televisió– mino-

H

Hi ha una trentena d'actes programats durant tota la Setmana Internacional de Barcelona.

SHARON OLDS (1942)

Trobada amb una desconeguda

Quan em trobo amb tu, no som només tu i jo qui ens trobem. Hi és la teva mare, hi és el teu pare i hi són la meua mare i el meu pare. I hi són la nostra gent –d'abans dels nostres pares, i d'abans– i tot allò que puguin haver tingut a veure els uns amb els altres; si un dels teus parents i un dels meus s'haguessin conegut, el que els hagués pogut passar és aquí a l'habitació amb nosaltres. Són imprecisos, comparats amb nosaltres, són tremolors de llum reflectida a la paret. I si jo fos alemanya i tu jueva, o jo jueva i tu palestina, o, com aquest matí, quan tu ets una dona afroamericana i jo una blanca anglosaxona protestant, potser algú de la teua família va ser arrencat de casa seva i portat aquí després d'un seguit d'assassinats per algú de la meua família. Això és a l'ambient, amb nosaltres. I si ets una dona a la ciutat on vius i resulta que jo m'allotjo a l'hotel on tu treballes, i si m'has portat l'esmorzar en una safata, encara que no ens haguem vist abans, respirem l'aire dels nostres llinatges, totes dues. I si a l'habitació hi ha culpa, o no, o acusació, hi ha la història de la maldat humana, i la vergonya, en mi, que algú que potser era parent meu hagués pogut cometre algun horror contra algú que era parent teu. I a l'habitació hi ha, viva, una pregunta: m'hauria arriscat a prendre mal per intentar protegir-te, com confio que m'hi arriscaria per una cosina o una neboda, o m'hauria quedat a una banda, amb la covardia i l'egoisme habitual del meu cos que ara comparteix el teu alè, com el teu cos comparteix el meu alè.

Traducció: Dolors Udina

Algunes veus de la Setmana

Reportatge

ritzen la poesia. Siguem sincers, quants diaris dedicaran un espai tan generós als Jocs Florals, la Setmana de la Poesia i el Festival Internacional com El Punt/Avui? I sovint, quan s'hi dediquen, les propostes tenen poc a veure amb la realitat poètica del país tal com la coneixem. Les institucions i associacions també minoritzen la poesia. Dos exemples ràpids. Els premis Cavall Verd de l'AELC haurien de tenir molta més presència mediàtica i social del que tenen. I si repassem la nòmina de guanyadors del Premi d'Honor, en els darrers 15 anys han premiat només dos poetes, Feliu Formosa, 2005, i Montserrat Abelló, 2008. A més, crec que el cas de

Formosa pesava molt més el traductor que el poeta. Això vol dir que, durant aquests anys, s'han escapat poetes de la vàlua de Ràfols-Casamada, Maria Beneyto, Bartomeu Fiol, Gerard Vergés, Carles Miralles, Eudald Puig... Hi ha hagut una progressiva residualització de la poesia al gran premi. I davant de noms com Sampere, Margarit, Lluís Solà, Parcerisas i Comadira, no es pot argumentar que no hi ha candidats de talla indiscutible.

Una part significativa del problema és el convenciment que un sistema literari sa ha de descansar sobre la base sòlida de la prosa, sobretot la prosa de ficció. Aquesta afirmació no es pot convertir en una veri-

tat inamovible. Depèn del país i la cultura. És una qüestió molt relativa. Catalunya és un país de poetes. ¿Què seria del sistema literari sense March, Verdaguier, Maragall, Alcover, Costa, Carner, Arderiu, Riba, Foix, Sagarra, Salvat-Papasseit, Pere Quart, Bartra, J.S. Pons, Espriu, Vinyoli, Brossa, Ferrater, Estellés, Blai Bonet...? La literatura catalana, com la literatura nord-americana, francesa, irlandesa, grega, polonesa o russa, té ferma base compartida entre la poesia lírica i la prosa narrativa. El minoritzament de la poesia és una aposta prejudicial que acaba passant factura al sistema literari que l'adopta indiscriminadament. *

Q

Què seria del sistema literari sense March, Verdaguier, Maragall, Alcover, Costa, Carner, Arderiu, Riba, Foix, Sagarra, Salvat-Papasseit, Pere Quart, Bartra, J.S. Pons, Espriu, Vinyoli, Brossa, Ferrater, Estellés, Blai Bonet...?

EWA LIPSKA (1945)

Premeu enter

Pels segles dels segles Enter
(de la premsa)

El crematori més modern d'Europa.
Berlín Treptow. Fúnebre Arcàdia.
Orde informàtic amb una pupil·la de crespó mat.
Xarxa de silenci. Únicament el xiuxiueig de fulles artificials.
Pentium del més enllà.
Memòria immortal.
Convergència de dos dies en un.
Per als difunts un perruquer. Tractaments cosmètics.
Un estudi fotogràfic. Càlida negror.
Guàrdia antivirus en cada pis.
(Rere la finestra un contingut torrencial).
En el disc dur l'estoig d'un taüt.
Jaiem en l'índex de cognoms.
Una goteta a la comissura dels llavis.
La humitat de l'amor mort.
Estàvem enamorats quan això va passar.
Ara ja només un arxiu connectat amb el cel.
Base de dades tancada.
Per la xemeneia un núvol orfe.
Confirmeu
l'operació d'eliminació.
Premeu Enter

Traducció:
Josep-Antoni Ysern

CHARLES SIMIC (1938)

Mil nou-cents trenta-vuit

Aquest va ser l'any que els nazis van entrar a Viena, Superman va debutar a Action Comics, Stalin matava els seus companys revolucionaris, es va obrir el primer Dairy Queen a Kankakee, Illinois, i jo, al bressol, em pixava als bolquers.

"*You must've been a beautiful baby*", cantava Bing Crosby. Un pilot que els diaris anomenaven Wrong Way Corrigan es va envolar a Nova York en direcció a Califòrnia i va aterrar a Irlanda, mentre jo veia la mare treure's un pit del vestit blau i acostar-me'l.

Aquell setembre hi va haver un huracà que va enviar una sala de cinema de Westhampton Beach a mar. La gent tenia por de la fi del món. Un peix que es creia extingit feia setanta milions d'anys va aparèixer en una xarxa de pescador a la costa de Sud-àfrica.

Jo jeia al bressol mentre els dies es feien més curts i freds, la primera neu forta va caure de nit i a la meua habitació tot va quedar en silenci. Em sembla que em vaig sentir plorar durant molta, molta estona.

Traducció: Marta Pere

Reportatge